

DADES CATALOGRÀFIQUES

Autoria	---
Lloc de producció	---
Lloc de procedència	Necròpoli del Puig des Molins (Eivissa)
Títol/nom objecte	Vas-biberó
Data	s. IV-III aC.
Mesures	10,50 x 9,50 cm / Ø vora 5 cm / Ø base 4,50 cm
Materials/tècnica	Fang cuit
Núm. d'inventari	4640
Ubicació al museu	Planta 2a / sala El món mediterrani / vitrina 66

DESCRIPCIÓ

Vas-biberó procedent de la necròpoli púnica del Puig des Molins (Eivissa), datat entre els segles IV i III aC. La forma és similar a la d'un pitxer menut, amb cos globular, coll curt i llavi exvasat, del qual arranca una ansa de cinta que s'eleva per damunt de la boca i arriba fins al muscle del recipient en el punt de diàmetre màxim. Al costat oposat a l'ansa emergeix un broc per a abocar que ha sigut restaurat. La base del recipient és plana i s'eixampla lleugerament i forma una mena de repeu.

La decoració, de color roig vinós, es compon d'un filet que cobreix el llavi, quatre pinzellades horitzontals a l'ansa i set línies verticals ondulades sobre el cos.

RELECTURA

Tema relacionat	Maternitat Gènere i cicle vital Gènere i cos
Relectura	<p>Hi ha certa controvèrsia pel que fa a la funció d'aquesta mena de vasos ceràmics, documentats en moltes cultures antigues sota formes disparells, però sempre seguint un mateix esquema: es tracta de recipients de menudes dimensions per a contindre una quantitat limitada de líquid o d'algun producte semilíquid, amb una boca superior des d'on emplenar-los i un broc pel qual abocar el contingut. En aquest sentit, se n'ha plantejat l'ús com a gots per a beure, com a recipients per a servir o com a peces de tipus votiu, sense que les diferents lectures siguin excloents entre sí.</p> <p>No obstant això, hi ha arguments suficients per a considerar que un dels usos més plausibles siga el de biberó. En el món grec, per exemple, se'n conserven referències escrites sobre l'ús i, en alguns casos, s'han identificat les mossegades dels xiquets en la punta de l'abocador.</p> <p>En l'àmbit púnic, a més, es coneix alguna representació iconogràfica de dones alletant xiquets amb un vas d'aquestes característiques, i, fins i tot, a l'interior d'un exemplar de Cartago, s'hi han documentat restes de farina i llet.</p> <p>Per tant, aquestes peces connecten amb una sèrie de qüestions que són clau per a la supervivència de qualsevol grup humà i que, no obstant això, no han sigut objecte d'estudi en la investigació arqueològica fins fa relativament poc de temps: la maternitat, la lactància i la infància. De fet, en el món púnic, les fonts d'informació són limitades, encara que s'estan plantejant hipòtesis molt suggeridores a partir de l'anàlisi de fonts indirectes i dels paral·lelismes amb altres cultures.</p> <p>Pel que fa a l'ús dels vasos-biberons pròpiament dits, se n'han proposat diverses lectures. D'un costat, podrien utilitzar-se per a alimentar l'infant amb productes que no foren necessàriament la llet materna, per exemple, llet d'animal o elaboracions a base de cereals. De l'altre, s'ha plantejat, a partir d'un estudi d'arqueologia experimental, l'ús com a tirallet: la boca del recipient es devia col·locar al costat del mugró de la mare o la nodrissa, exercint una lleugera pressió, mentre que una altra persona devia succionar a través del broc per a fer eixir la llet a l'interior del recipient.</p> <p>Els vasos-biberons devien acompanyar, doncs, les primeres fases de la infància, ja fora com a part de la lactància exclusiva i de les necessitats derivades del seu desenvolupament –sobretot l'extracció de llet–; o bé, com a part dels nous hàbits alimentaris generats arran del deslletament, amb la ingesta de farinetes i altres elaboracions complementàries. En aquesta segona fase de la infància, tots dos usos podrien donar-se de manera simultània, ja que algunes evidències apunten al fet que en el món púnic els períodes de lactància van ser llargs, i es podien estendre fins als dos o tres anys.</p> <p>Amb tot, ens trobem davant d'un objecte representatiu de la primera etapa del cicle vital, la lactància. Com a tal, degué tindre un important valor simbòlic per a les societats que el van utilitzar. No en va, els vasos-biberons púnics han aparegut en santuaris i, especialment, en contextos funeraris. Sense anar més lluny, l'exemplar analitzat procedeix de la necròpoli del Puig des Molins, a Eivissa. L'interessant és que no sols van formar part dels aixovars d'enterraments infantils, sinó també d'adults, la qual cosa planteja interrogants de gran interès sobre el valor simbòlic i d'ús d'aquests recipients més enllà de la lactància.</p>

BIBLIOGRAFIA

FERRER, Meritxell; LÓPEZ-BERTRAN, Mireia. “Desde el nacer hasta el morir: la leche materna en el mundo fenicio-púnico”. *La alimentación en el mundo púnico: producciones, procesos y consumos* (Gómez Bellard, C., Pérez Jordà, G., Vendrell Betí, A. coords., 15-16 junio 2017, València). Sevilla: Universidad de Sevilla, Spal Monografías, 2020, 363-384.

FULMINANTE, Francesca. “Infant Feeding Practices in Europe and the Mediterranean from Prehistory to the Middle Ages: a Comparison between the Historical Sources and Bioarchaeology”, *Childhood in the Past*, 2015, vol. 8, nº1, 24–47.

MARAOUI TELMINI, Botheina. *Les vases-biberons puniques du bassin occidental de la Méditerranée. Monographie d'une forme*. Túnez: Centre de Publication Universitaire, 2009.

ROUQUET, Nadine; LORIDANT, Frédéric. “Archéologie expérimentale: les tire-lait à l'épreuve”. *SFECAG. Actes du Congrès de Saint-Romain-en-Gal. Le mobilier du IIIe siècle dans la cité de Vienne et à Lyon, Actualité des recherches céramiques* (29 mayo-1 junio 2003, Marsella, 2003). Marsella: SFECAG, 2003, 665-666.